

ГУПАЛОВСЬКА
 Мирослава Богданівна
 kleo507@ukr.net

УДК 658.012.32

ВОЛОШИН
 Оксана Василівна

**ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ В УМОВАХ
 РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ**

**PENSION FUND OF UKRAINE UNDER
 PENSION REFORM**

к.е.н., доцент, Тернопільський національний економічний університет

головний спеціаліст відділу з питань призначення та перерахунку і виплати пенсій Управління Пенсійного фонду України в Іршавському районі, студент магістратури факультету фінансів, Тернопільський національний економічний університет

У статті розглянуто теоретичні засади функціонування Пенсійного фонду як фінансового інституту, здійснено оцінку його діяльності в Україні, а також окреслено проблеми функціонування Пенсійного фонду України та шляхи їх вирішення в умовах реформування пенсійної системи.

В статье рассмотрены теоретические основы функционирования Пенсионного фонда как финансового института, осуществлена оценка его деятельности в Украине, а также обозначены проблемы функционирования Пенсионного фонда Украины и пути их решения в условиях реформирования пенсионной системы.

In the article the theoretical principles of operation of the pension fund as a financial institution, the estimation of its activity in Ukraine and outlined the problems of the Pension Fund of Ukraine and their solutions in terms of reforming the pension system.

Ключові слова: Пенсійний фонд України, пенсійне страхування, пенсійне забезпечення, пенсія, пенсійний вік, пенсійний стаж

Ключевые слова: Пенсионный фонд Украины, пенсионное страхование, пенсионное обеспечение, пенсия, пенсионный возраст, пенсионный стаж

Keywords: Pension Fund of Ukraine, pension insurance, pension, pension, retirement age, the pension fund

ВСТУП

Євроінтеграційні орієнтири України, посилення соціальної спрямованості ринкових перетворень вимагають, щоб соціально-економічна політика держави та діяльність уряду щодо її реалізації були направлені на досягнення високих стандартів якості життя та загальнолюдських цінностей. Це передбачає надійний соціальний захист населення і належне їх пенсійне забезпечення, як один із визначальних чинників суспільного добробуту.

В умовах ринкової економіки гарантування достатнього рівня пенсійного забезпечення громадянам похилого віку є одним із найважливіших завдань держави. Адже саме рівень турботи пенсіонерів та незахищених верств населення є ознакою цивілізованої держави. Побудова ефективної пенсійної системи сьогодні залишається серед найактуальніших проблем влади.

З метою забезпечення пенсійного страхування, в Україні створено самостійну державну установу, яка має статус державного цільового фонду – Пенсійний фонд України (ПФУ). Кошти бюджету Пенсійного фонду України – основне джерело фінансування пенсійного забезпечення громадян України.

Від часу створення в Україні такої важливої державної соціальної і фінансової інституції як

Пенсійний фонд минуло 25 років. За цей період відбулося багато доленосних подій у житті країни, що характеризують становлення нової, незалежної держави, її економічних і соціальних складових. Багато перетворень в цей період відбулося й відбувається і у сфері пенсійного страхування – фактично вже десятиріччя тривають процеси, пов'язані з проведенням пенсійної реформи.

Дану тему висвітлюють багато науковців, серед них вагомий внесок у вирішення проблем пенсійного забезпечення, загалом, і функціонування Пенсійного фонду, зокрема, зробили: Василик О., Зайчук Б., Захарко М., Коваленко О., Коровіна З., Ларіонова Л., Лібанова Е., Мельник О., Огій О., Окольніков К., Онишко С., Остапенко Д., Сирота І., Шаварина М., Шаманська Н. та ін.

Забезпечення стійкого функціонування Пенсійного фонду України – одне з найактуальніших завдань соціальної політики держави на сучасному етапі соціально-економічних реформуваль, що і обумовлює актуальність даної статті.

МЕТА РОБОТИ

Метою статті є науково-теоретичне обґрунтування перспектив розвитку Пенсійного фонду України в умовах реформування пенсійної системи.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet та нормативно-правові акти.

Під час дослідження використано методи систематизації, структурно-логічного аналізування, порівняння та узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Формування нової, всеохоплюючої і справедливої системи пенсійного забезпечення населення, як зазначає І. Оклей – процес тривалий, багатоступеневий і тісно пов'язаний з економічними, фінансовими, адміністративними реаліями функціонування Пенсійного фонду [1]. Система пенсійного забезпечення змінювалася в процесі історичного розвитку під впливом багатьох факторів, серед яких можна назвати традиції, менталітет народу, економічні та соціальні процеси тощо. У зв'язку з цим і функції та завдання Пенсійного фонду як органу влади змінювалися.

Пенсійний фонд України входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики з питань пенсійного забезпечення та ведення персоналізованого обліку надходжень від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування [2].

Основним призначенням Пенсійного фонду є надання фінансової допомоги тим громадянам, що в силу тих чи інших причин втратили працездатність і не здатні самі себе забезпечувати.

Виконання поставлених перед Фондом завдань потребує їх належного фінансового забезпечення шляхом формування надійної дохідної бази. Однак, сьогодні солідарна пенсійна система працює в умовах максимальної фінансової напруги. Надходження в Пенсійний фонд вже давно не забезпечують виплати пенсій.

Такої ситуації сприяє і кризовий стан економіки, адже скорочення робочих місць однозначно приводить до зменшення обсягу страхових внесків. Значну залежність Пенсійного фонду від Державного бюджету підтверджують збільшені на 2016 рік трансферти у два рази до 144,9 млрд. грн. проти 80,8 млрд. грн. у 2015 році [3].

Згідно з Порядком розроблення, затвердження та виконання бюджету Пенсійного фонду України, основними складовими бюджету Пенсійного фонду є дохідна та видаткова частини.

До бюджету Пенсійного фонду України за січень – серпень 2016 року з усіх джерел фінансування надійшло 159,5 млрд. грн., з яких власні надходження склали 71,6 млрд. грн., що на 35,2 млрд. грн. менше у порівнянні з відповідним показником 2015 року (рис. 1).

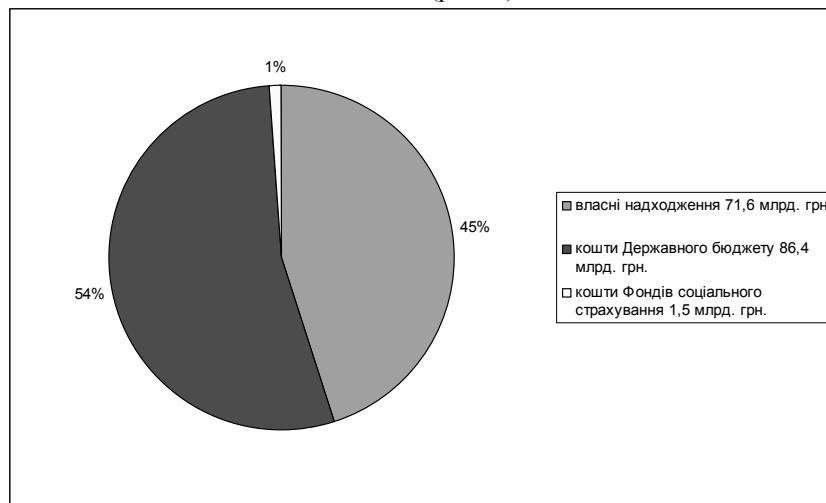

Рис. 1. Структура доходів бюджету ПФУ за січень – серпень 2016 р.
[складено автором на основі [4]]

Загальна сума видатків на пенсійні та інші заплановані виплати січні – серпні 2016 р. склала 156,2 млрд. грн., що на 8,8 млрд. грн. менше у порівнянні з відповідним періодом минулого року. З Державного бюджету України на фінансування пенсійних виплат було спрямовано 86,4 млрд. грн. [4]

Результатом діяльності Пенсійного фонду України є своєчасна і в повному обсязі виплата пенсій та грошової допомоги по всіх регіонах України. Дані, відображені на рисунку 2., свідчать про те, що пенсійні виплати в Україні щорічно зростають.

Разом з тим, сьогодні залишається гостро виражена проблема надходження коштів до фонду, на

що впливає ряд різноманітних чинників. Високий рівень демографічного навантаження на працездатне населення, наявність у значної частини застрахованих осіб пільг щодо сплати внесків, низька заробітна плата, зниження ефективності господарювання і спад виробництва, висока інфляція призводять до різкого зменшення надходжень до Пенсійного фонду.

Демографічна ситуація в сучасній Україні вимагає реформування сучасної пенсійної системи, оскільки солідарна система ефективна лише за умови розширеного відтворення поколінь.

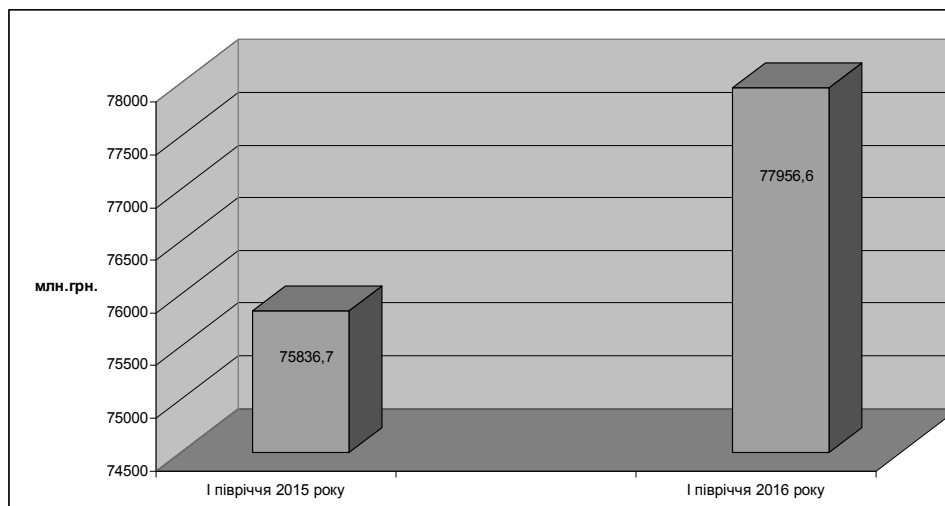

Рис. 2. Динаміка пенсійних виплат в Україні [складено автором на основі [5]]

Запровадження трирівневої системи пенсійного забезпечення включатиме: істотно реформовану державну розподільчу (солідарну) систему; обов'язкові заощадження громадян у пенсійних фондах; добровільні пенсійні заощадження громадян.

Вивчення світового досвіду в цій сфері показують, що соціальну справедливість, економічну фінансову стабільність пенсійної системи можна досягнути шляхом створення багаторівневої пенсійної системи, яка успішно функціонує на протязі багатьох років в економічно розвинутих країнах.

Створення в нашій країні трирівневої системи розширить можливості для підвищення добробуту людей, економічного зростання країни. Трирівнева пенсійна система дозволить розподілити між її складовими ризики, пов'язані зі змінами в демографічній ситуації (до цього чутливішою є солідарна система) та з коливанням в економіці та на ринку капіталів (що істотніше відчувається у накопичувальній системі). Такий розподіл ризиків дасть право зробити пенсійну систему більш фінансово збалансованою та стійкою, що застрахує працівників від зниження загального рівня доходів після виходу на пенсію і є принципово важливим та вигідним для них.

ВИСНОВКИ

Від ефективності функціонування Пенсійного фонду України залежить рівень добробуту пенсіонерів та перспективи гідної старості працюючих сьогодні громадян. Таким чином, постає питання підвищення ефективності його роботи в межах

заходів, передбачених пенсійною реформою. Отже, впровадження пенсійної реформи має забезпечити фінансову стабільність пенсійної системи України.

Водночас успіх реалізації пенсійної реформи в основному визначається розвитком економіки і зростанням реальної заробітної плати. Адже це основна умова зростання надходжень до Пенсійного фонду і гарантія своєчасності виплати пенсії.

Список використаних джерел

1. Оклей І.В. Правове регулювання пенсійного забезпечення та надання соціальних послуг в системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування: дис. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук: за спец. 12.00.05 / І.В. Оклей. – Харків, 2008. – 239 с.
2. Указ Президента України «Про Положення про Пенсійний фонд України» від 6.04.2011 №384/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» № 928-VIII від 25.12.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Огляд основних підсумків роботи Пенсійного фонду України за січень-серпень 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pfu.gov.ua>
5. Огляд основних підсумків роботи Пенсійного фонду України за січень-червень 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pfu.gov.ua>